

Informační technologie v zemědělské prvovýrobě

Information and communication technology in agrobusiness

Šilerová, E., Švarcová, I.

Abstrakt:

Informace jsou hnací silou moderní doby. Abyste uspěli v boji s konkurencí, Vaše informace musí neustále plynout tam, kde jsou pro vaši činnost potřeba a to v jakémkoliv čase. Odborníci slibují, že nové století bude stoletím informační společnosti, všichni získávají a pracují s informacemi. Informace nás obklopují při každé činnosti. Lidé vědí, že informační aktivity přinášejí podnikům často větší zisky než prostá výrobní činnost, že počet lidí, kteří se věnují činnostem spojeným se získáváním a poskytováním informací roste rychleji než v kterékoliv skupině oborů, že vlády rozvinutých zemí věnují na informační služby a informační systémy obrovské finanční prostředky.

Abstract:

Today, the approach to the development of the information systems is oriented to the implementation of the portal solutions, which enables us a web access to the information and applications with an effective possibility of management and administration. Here, we are able to find typical user groups with quite specific information needs, who would find the specialized web portal a very useful. This is because such kind of portal could offer them "everything at once and at one place", it means all of their needs would be satisfied immediately and users don't have to waste a time with an information search at other places.

Klíčová slova:

Data, informace, znalosti, informační systémy

Key words:

Date, informations, knowledge, information systems

Úvod:

P. F. Drucker na tiskové konferenci na jaře roku 2002 říká: „Většina manažerů je dnes hůře informována než špičkoví lidé před 30 lety. Manažeři mají k dispozici obrovské množství dat

z vnitřního prostředí firmy. Ale nevědí téměř nic o tom, co se děje mimo podnik, ve vnějším prostředí.“

Vývoj práce s informacemi je ovlivňován mnoha různými faktory. Jedním z nich je bezesporu obrovský nárůst objemu dostupných informací. Vhodné by bylo mluvit o informační explozi. Ovšem schopnost člověka vstřebávat informace je značně omezena intelektuálními schopnostmi a zvětšuje se jen velmi pomalu.

Dalším důležitým faktorem je rostoucí význam informací pro lidské aktivity, zejména pro podnikání. O úspěchu či neúspěchu v podnikání dnes stále více rozhodují právě správné informace. Kdo dokáže správně využívat dostupných informací, má strategickou výhodu oproti ostatním, kteří to nedokáží, nebo nemají potřebné informace k dispozici.

Cesta zvyšování lidských schopností výchovou a nejrůznějšími formami tréninku je nutná. Je však velmi pomalá a nepřináší rychlé výsledky, které by dokázaly vyrovnat tempo informační exploze.

Cíle a metody:

Využití informačních a komunikačních technologií v zemědělských podnicích kopíruje ekonomickou situaci zemědělských podniků. V zemědělství jsou rozšířeny jednotlivé dílčí aplikace, navzájem nekomunikující, využití dat, informací a znalostí z těchto systémů je velmi individuální.

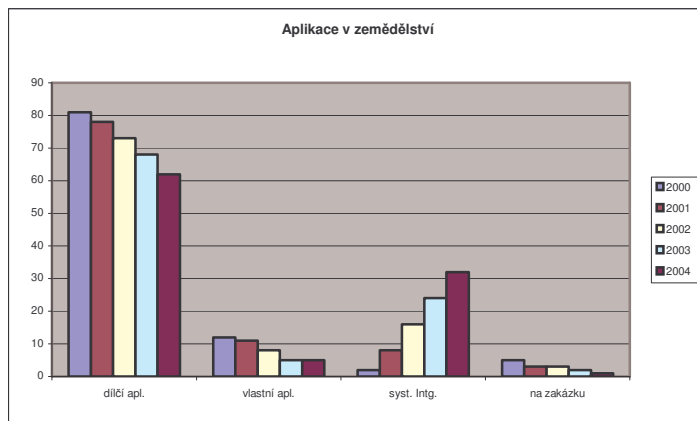
Cílem je navrhnout možné řešení systémů podporujících získávání informací a znalostí v zemědělských podnicích. K návrhům řešení bude použito prováděné šetření v zemědělských podnicích využití informačních systémů (podle typu zavádění systému).

Výsledky:

Celý agrární sektor je pod tlakem globální konkurence. Způsob výroby, distribuční kanály zásadně ovlivňují další rozvoj firmy. Průnik na zahraniční trhy je silně omezen díky charakteru produkce. Většina řídicích pracovníků vidí efektivní využití ICT pro další rozvoj podniku jako primární. Průzkum rozšíření, využití a předpokládaného rozvoje ICT je prováděn ve většině odvětví v České republice. V agrárním sektoru doposud nebyl v ucelené formě proveden. Situace v zemědělských podnicích byla zmapována na základě dotazníkového šetření.

Jaký je stav využití informačních systémů v zemědělské výrobě znázorňuje následující graf č.1. Respondenti odpovídali na otázky využívání informačních systémů podle jejich původu:

1. vlastní aplikace – aplikace vytvořené v zemědělském podniku útvarem informatiky,
2. aplikace dodaná na zakázku – vytvořený systém pro konkrétního zadavatele,
3. dílčí aplikace – aplikace podporující jednotlivé činnosti (rostlinná výroba, živočišná výroba, ekonomika, a další), které nejsou vzájemně integrované,
4. aplikace dodané systémovým integrátorem.

Graf č. 1 – Typy aplikací v zemědělství

Nejvíce respondentů využívá dílčí aplikace, od roku 2000 nastal sice pokles rozšíření dílčích aplikací, ale tento pokles není příliš razantní. Začíná se i v zemědělství rozšiřovat využití aplikací od systémových integátorů, včetně modulů pro řízení, ale tento typ aplikací je rozšiřován pouze ve velkých podnicích (výměra podniku nad 1000 ha).

Diskuse:

Informace se staly strategickým zbožím, správné informace ve správný okamžik na správném místě jsou nejcennějším zbožím. V ČR zemědělské podniky pocítují nedostatek informací jak z podnikového prostředí, tak informací z vnějšího prostředí, pro řízení podniku. Informace v podnicích často jsou, ale jsou v různých databázích, vzájemně nekomunikujících a těžko se s nimi pracuje. Možným řešením, které se nabízí je řešení na základě portálu.

V zemědělství typicky existují skupiny uživatelů s poměrně specifickými informačními potřebami, kterým by se specializovaný portál velmi hodil. Mohl by jim totiž nabídnout "na jednom místě" prakticky všechny služby a informace, které potřebují ke své činnosti - tak aby nemuseli ztrácet čas hledáním informací a služeb na různých místech, a mohli se více věnovat své vlastní práci.

Informační podnikový portál zahrnuje aplikace, které umožňují zpřístupnit uživatelům interní i externí informace a data, poskytovat znalosti, které jsou užívány v procesu

rozhodování. Informační podnikový portál prostřednictvím komponent ze kterých se skládá zajišťuje:

- webové rozhraní, které zajišťuje služby portálu v potřebné kvalitě a dle požadavků uživatelů
- vkládání dat a jejich specifikaci pro dodání
- vyhledávací stroje a filtry
- nástroje podpory spolupráce – do této skupiny jsou zařazeny kancelářské systémy a systémy groupware, které podporují komunikaci mezi jednotlivými uživateli
- nástroje podpory rozhodování – umožňují zpracovat data v analytických systémech
- strukturovaná a nestruturovaná data – strukturovaná data jsou data transakční, z datových skladů, OLAP data z podnikových systémů, nestruturovaná data představována dokumenty např. ze zpráv elektronické pošty, informacemi získanými z internetu, z diskusních skupin atd.

Lze předpokládat, že portálová řešení přinesou přístup k informacím, snížení podnikových nákladů, sdílení znalostí, méně „papíru“, zdokonalení procesů.

Za základní důvody nasazení portálového řešení informačních systémů lze považovat:

- ☞ detailnější informační podporu v prostředí zvyšující se konkurence,
- ☞ snížení informačního přesycení a zefektivnění získávání relevantních informací,
- ☞ podporu zaměstnanců při obsluze stále komplexnějších požadavků zákazníků,
- ☞ podporu efektivnějšího vzdělávání zaměstnanců,
- ☞ podporu při kooperativní práci pracovníků a týmů, které jsou geograficky dislokovány,
- ☞ podporu přenosu individuálních znalostí do podnikových znalostí.

Závěr:

Podpora procesu správy a sdílení znalostí se stává součástí informačních systémů. Klíčové aplikace budou postupně obsahovat metody podpory přeměny informací do znalostí a budou se orientovat na strategickou analýzu a plánování organizace. Znalostní manažeři budou hrát stěžejní roli ve společnosti a budou členy nejužších vedení firem. Konkurenceschopnost organizace bude profilována schopností akumulace znalostí ve společnostech a jejich kooperací s jinými společnostmi. Konkurenceschopnost organizace bude záležet na přímé

(např. výrobní) produktivitě a také na správném využívání informací a znalostí z okolí organizace a na schopnosti adaptace k rychle se měnícímu trhu, podmínkám, příležitostem a hrozbám.

Literatura:

Brukner, T., Voříšek, J.: Outsourcing informačních systémů. Praha:Ekopress, 1998 ISBN 80-86119-07-6

Dohnal, J., Pour, J.: Řízení podniku a řízení IS/IT v informační společnosti. Praha: VŠE, 1999 118 s. ISBN 80-7079-023-7

Drucker, P.F.: To nejdůležitější z Druckera v jednom svazku. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-066-X

Kučera, M., kol.: Informačné systémy v poľnohospodarstve. Nitra: VŠP, 2002, 233 s. ISBN 80-8069-084-7

Šilerová, E., Lang, K.: Informationa and Communication Technology in competitive environment. In EFITA 2003. Debrecen. ISBN 963-472-768-0